

Thank's for the ride

Mr da Vinci

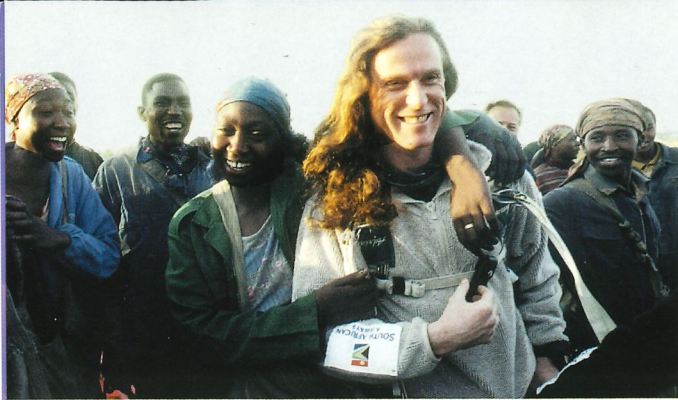
– you were right

Text Peter Degerfeldt
Foto Blue Sky AB, Heatcliff O'Malley

För 515 år sedan uppfann en av världens mest kända genier fallskärmen.

"Det tog oss ytterligare 515 år innan någon med en tillräckligt liten hjärna provade den." Orden är Adrian Nicholas, brittisk skydiver.

Adrian Nicholas

Det är inte alla dagar man är med och skriver flyghistoria. Knappast var det att skriva flyghistoria som fanns i våra tankar när vi satt på en restaurang i Enfield, norra London. På plats var Adrian Nicholas, hans mamma Marianne, Katarina Ollikainen samt undertecknad och Göran Widenby från Blue Sky AB.

Vi var på plats för att under en vecka jobba med manus och olika idéer till vårt IMAX-filmprojekt (se SFS nr2 -99). Innan vi lämnade Adrians och Katarinas hus hade BBC ringt.

”Kan ni göra nåt häftigt med fallskärm som ingen annan har gjort? Det måste vara vetenskapligt och vi går i sändning om tre veckor!”

BBC Tomorrow's World är ett program med höga tittarsiffror, ett av Englands mest trovärdiga och har sänt sedan 40 år. Perfekt tänkte vi, jobba med proffs, hög budget med mera. Vi kom att lära oss mycket under resan...

Vilda tankar

”Ska vi bygga da Vincis fallskärm?” sa Katarina positivt? Själva höll vi på att sätta Yorkshirepuddingen i halsen. Adrian såg inte heller så imponerad ut. Hans mamma tyckte dock det lät väldigt spännande.

Katarina fortsatte med vilda tankar. Visst hade den gode da Vinci funnits med i våra manustankar för IMAX-projektet, men inte att bygga en fallskärm av pinjetråd, hamprep och bomullstyg. Lägg därtill att karln ritade den med vänstern, spegelvänt samt att året var 1485. Tur att inte BBC bad oss göra nåt med helikopter – da Vinci ritade ju även den.

”Någon måste väl ändå ha provat skapelsen”, sade vi misstänksamt.

Ju mer vi kom att diskutera ämnet, desto mer förstod vi vilken grej som var på gång. Innan kaffet var på bordet var tveksamheten bortblåst, det ritades på servetter och bubblades intensivt i mun på varandra. Här skulle byggas fallskärm från 1485.

Katarina blev chef för bygget och vi drog hem för att förbereda all filmutrustning och cutawaysejen. Adrian satt i telefon de resterande tre veckorna.

Da Vinci skrev: Se un uomo ha un padiglione de pannolino intasato, che sia 12 braccia per faccia e alto 12, potrà gitarsi d'ogni grande altezza senza danno di sé. (”If a man is provided with a length of gummed linen cloth, with a length of 12 yards on each side and 12 yards high, he can jump from any great height whatsoever without any injury.”)

Oxford University

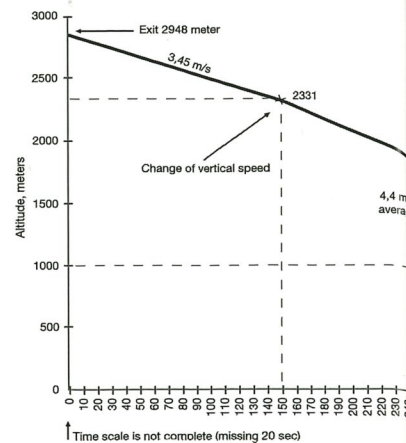
Det var inte mycket läromästaren lämnade till sina lärjungar. Katarina kontakta- de professor Martin Kemp på Oxford- universitetet i England. Han kan allt om da Vinci och blev till ovärderlig hjälp för Katarina i hennes arbete. Ingen skulle kunna säga ”Titta på hippien som pendlar omkring i partytältet”. Detta skulle göras i sann vetenskaplig anda med trovärdiga BBC i spetsen.

Katarina och professor Martin Kemp jobbar med fallskärmen, de vrider och vänder på ritningen. Tolv braccia? Hur långt är det? De räknar om alla kalkyler när varje ”basfälls-stock” visa sig mäta 7,25 meter! Det behövs fyra stycken. Jodå, tolv braccia är 7,25 meter.

Efter mycket arbete avslutar Katarina jobbet med skärmen, hon har totalt sytt tre stycken.

Vi är alla samlade på Lindstrands ballong fabrik i Oswestry, nära Wales när invägning av ”Partytältet” som monstret nu kallas, skall ske.

”Oops, 86 kilo kalott?” Jo, det var rätt, 86 kilo väger den. Då tillkommer ju selen också. Alltså inget för smutta riggare

eftersom monstret är uppspänt och kommer att lyftas upp med hjälp av en varmluftsballong. Da Vinci-fallskärmen är så stor att man inte skulle få in den på rampen till en Hercules.

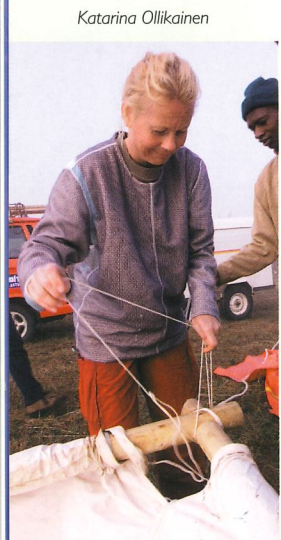
Vi har fallskärm från 1485, luftballong, ballongfabrik, flygplan och filmkameror. Nu behöver vi stora områden, samt bra väder. Självljukt väljer då de stora proffsen från BBC England som inspelningsplats. Dessutom i början av mars! Har någon av er åkt på ett hopplägger till England i mars?

Vi föreslog Arizona, men nejdä. England är bra och nog finns det alltid nån plätt att släppa skärmen på, säger proffsen.

86 kilo i huvudet

Adrian försöker förklara det pinsamma i att droppa en 86 kilos konstruktion från 1485 i huvudet på en engelsk kossa eller än värre på någon redan sur lord. Arizona står högt på vår lista.

Det blev England som inspelningsplats. BBC är ju proffs och de vet. Här skulle jag kunna skriva en lång tragikomisk bok om inspelningen i England. Det uteblivna vädret, de fantastiska proffsen från BBC, hur det spenderas mer budget på alla programledare och dyra hotellnätter, matorgier och dålig or-

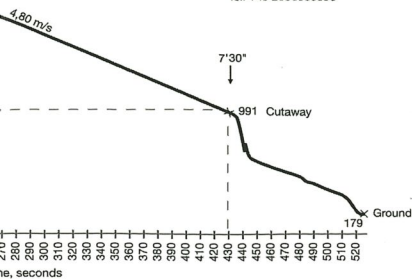
Katarina Ollikainen

Diagramm2
Flug6

Adrian Nicholas
26.06.2000
6:30:56 GMT

Airtec GmbH, Mittelstr. 69
33181 Wittenberg, Germany
Tel. +49 2953989990

organisation än om vi åkt ett litet team till det soliga Arizona som vi ville.

Efter tio dygn i ett blåsigt och grått Tilstock, bestämmer sig proffsen för att blåsa av försöken. Adrian åker mot Tunisien för ett föredrag, jag mot Valencia i Spanien. Katarina och Gurra drar mot London på en fredag med fullpackad truck innehållande tre da Vinci-skärmar, tolv stycken sjumetersstänger, paramotor, riggar och filmutrustning.

Väl hemma i Sverige på lördag afton öppnar Gurra mobiltelefonen när han kör mot Västerås.

"Say again please!?", undrar han och fortsätter: "Yes, why not?" (Det gäller att vara flexibel.)

Så nära

Till hans och allas vår stora förvåning ville BBC köra igen, på söndag morgon. Nu på Salisbury plains, ett stort militärt område där risken för döda kossor eller mycket sura lorder skulle minimeras. En brittisk tank borde väl tåla en pinjefallskärm på 86 kilo? Det blev en kort natt i Sverige innan Gurra återigen var på väg mot England. Vädret var faktiskt bra i England, men försöket avblåstes för en andra gång när Adrian hängande i da Vinci-skärmen under ballongen driver ut ur det stora militärområdet. Riskerna blev för stora att fortsätta försöket. Besvikelsen är stor, så nära, så nära.

Nu laddar vi om, BBC inser att vi måste åka till ett ställe med bättre förutsättningar. Det är frestande att säga: Vad var det vi sa? Adrian är åter i telefonen, det ringer dygnet runt. Nya konstiga kontraktsförslag från BBC. Alla skrivna så att vi är förlorarna hur det än går. Vi avundas inte Adrians situation i London där han förhandlar med BBC. Det hela blir mer och mer absurt. Till slut skippar vi BBC. Nu kör vi själva.

Egen finansiering lockade inte nämnvärt. Vi var motsträviga till att börja

med, inte mot att driva det hela själva utan mot att utan finansiering kasta oss ner till Sydafrika som Adrian tänkt.

Vi kom att satsa mycket, Adrian satsade hela sitt hus. Vår plan var att finansiera det hela och åka till hösten, midsommaren var inte långt borta. Både Gurra och jag var eniga, inget Sydafrika nu. Vi skulle övertyga Adrian att detta var bäst för projektet. Men då känner ni inte Adrian Nicholas. Efter cirka fyra minuter på telefon hade vår lilla "sektledare" övertalat oss båda. Nu packar vi för Sydafrika.

Krüger nationalpark

Adrian och Katarina är redan på plats när vi anländer. Nu styr vi allt själva, ett litet dedikerat team.

Förutom Blue Sky, finns också Paul Bailey med sin paramotor, Heatcliff O'Malley, stillbildsfotograf från Daily Telegraph samt Niclas Lundblad, allt i allo.

Vi hamnar så småningom i Mpumalanga, cirka fem mil väster om gränsen mot Moçambique. Adrian och Katarina har rekat ett underbart ställe där vi kom att bo. Buhala Lodge, ett paradiset precis på gränsen till Krüger nationalpark. Det är inte alla dagar man kan vakna och från sängen se pappa krokodil sola sig på flodbanken. Tankar föds om att swoopa den där trötta krokodilen, personalen på hotellet tyckte inte det var någon bra idé alls.

Nu börjar allt arbete. Reka flygplatser, boka Cessna, fixa helikoptrar och startplatser för ballongen.

Katarina får till sin överraskning hela hotellpersonalen som sina medhjälpare. Moses, John och de andra polarna blev hejare på att rigga da Vinci-fallskärm.

Äntligen i luften

Adrian har hyrt en Cessna 206 och vi passar på att göra några uppvärmningshopp efter vi ha rekat flera möjliga startplatser.

Till middagen kommer diskussionen upp om vi behöver skjutvapen vid hoppet. Runt omkring finns ett djurliv utan dess like. För att förstärka det hela ser vi från vår altan en noshörning och kvällen innan vi kom såg Adrian och Katarina 31 elefanter nere vid floden. Göran läser intresserat i stora ormboken om allehandat tips vid ormbett och om vilka ormar som är giftigast och överlevnadschanser. På sidan 19 fanns allt att lära om den gröna mamban. Där stod kort och gott: If you ever meet a green mamba, don't mess with it.

Efter en vecka av förberedelser är det klart för försök.

Varmluftsbullong

Som alltid när varmluftsbullonger är inblandade blir det på tok för tidiga morgnar. Dimman ligger tät när vi rullar ut på savannen. Katarina dirigerar och fallskärmen är på väg att monteras.

Vi hör ljudet från helikoptrarna, det betyder att det måste vara klart inte långt ifrån oss. När skall dimman lättas? På en timme är da Vinci-fallskärmen uppmonterad. Nu skall det tajmas med ballongen.

Dimman vägrar att lättas, vi söker upp helikoptrarna. Bara 15 minuter från startplatsen är det klart väder. Ironiskt. Vi avbryter när värmen stiger och omöjliggör ballongflygning. Moses, Joseph och andra nyutexaminerade da Vinciriggers får en bra morgon. De flyger för första gången i sitt liv. Adrian stoppar in dem i de två helikoptrarna. När vi kommer tillbaka till Buhala möts vi av gigantiska leenden.

Näst sista morgonen, den 26 juni – klockan är 04.00. Dimman lättar fortare,

Glada åskådare.

da Vinci-skärmen riggas på rekordtid. Ballongen fylls. Själv flyger jag in med en av de två helikoptrarna vi hyrt. En eldröd sol går upp vid Moçambiques gräns. Våra vetenskapsgubbar monterar frenetiskt sina mätkameror på skärmen. Tanken är att filma stereoskopiska bilder och sedan analysera det i mån superdator. På tok för komplicerat för oss att förstå, men det ger bra underlag eftersom det var vetenskap och inget stunt.

En sista genomgång av hoppet. Göran och Niclas sitter i en helikopter, de kommer båda att hoppa.

Katarina finns i ballongen, hon får äran att göra losskopplingen. Adrian hänger i da Vinciskärmen. Paul är reserv på marken med paramotorn i beredskap. Peter och Heathcliff är i filmhelikoptern.

Då, under den sista minutens förberedelse innan start väller ett gäng glada arbetare in på fältet. De sjunger och dansar, stämningen är på topp. Hur man kan vara så glad när man skall ut och jobba tio timmar på ett sockerfält, avundas jag.

Mycket stress

Alla flockas runt Adrian, glada skratt. Än värre blir det när en av tjejerna upptäcker Adrian långa hår och lägger det över sitt, vilt jubel. Det är en minut till start. Nu går allt plötsligt vansinnigt fort.

Gänget. Men var är profsen från BBC?

Ballongen släpas sakta över da Vincifallskärmen och kopplas in. Paul assisterar Adrian för att kolla att alla rep är på plats. Innan vi fått full snurr på vår filmhelikopter lyfter det märkliga ekipaget: en stor röd varmluftballong med den pyramidformade antika skapelsen under. Allt ackompanjerat av glada, sjungande arbetare, scenen är magisk.

Alla kände vi säkert mycket stress, men nu var vi på väg och nu kom lugnet. Rätt person på rätt plats, ballongen steg sakta över det vackra landskapet. Heathcliff och jag cirklar runt för att få bilder. Jag kan höra Katarina prata via radio med Adrian. Göran och Niclas helikopter stiger upp mot uthoppshöjd. Efter cirka 35 minuter var vi på 3000 meter.

"Stand by for drop", hörs över radion. Pulsen stiger, hur Adrian kände kan man bara ana. All expertis som uttalat sig hade knappast gett projektet någon chans.

"Den kommer att pendla hysteriskt", hade alla sagt. Den kommer att göra si eller så. Att skärmen inte skulle flyga var alla experter eniga om. Vi ville se om da Vinci hade rätt eller inte.

Det knastrar på radion, "Guran is under canopy above the balloon." Startskottet har gått, vi håller strikt vår cirkel runt ballongen med helikoptern för att ge Göran lite utrymme att flyga in på. Den gula Spectre 170-kalotten ser ut som en prick mot det gigantiska ekipaget den flyger in mot.

"Mr da Vinci, come fly with me, I wonder what you think?" Det blir Adrian's sista ord innan Katarina obarmhärtigt skär av den lina som håller skärmen under ballongen. Andlösa sekunder ... skall den hålla, när kommer pendlarna, hinner vi få några sekunder film innan Adrian tvingas cutta?

Mr da Vinci, you were right

Filmkameran rusar på highspeed. Jag tror knappast mina ögon när jag ser Göran flyga rote med Adrian och da Vinci-skärmen. Det hela känns som en konstig men positiv dröm. Den fungerar!

"Hey, Guran it works!" ropar Adrian när Gurra passerar för fjärde gången.

"Mr da Vinci, you where right." Adrian är uppspelt. Inte undra på det. Vi inser alla att vi just i detta ögonblick skriver flyghistoria. Niclas ansluter till den mystiska samlingen på himlen. Dåtid och nutid verkar flyta ihop med de dimmiga bergen som perfekt bakgrund. Två moderna skärmar som flyger runt da Vincis fallskärm från 1485. Två heli-

koptrar som ligger i yttervarv runt denna historiska luftbalett.

Da Vinci måste ha lett i sin grav. "Vad var det jag sa? Och de där helikoptrarna har jag ju också ritat."

Efter 4 minuter och 55 sekunder är det vetenskapliga testet över.

"Thank you for the ride Mr da Vinci" säger Adrian och cuttar iväg den 86 kilo tunga kalotten. Han öppnar sin Stiletto och landar i en mangoplantage tillsammans med Gurra och Niclas där nya arbetare tar över för kramar och gratulationer.

Vi följer da Vinci-skärmen som sakta och värdigt dalar mot marken. Katarina gör sin första landning i ballong. Det kan knappast vara bättre. Inför landningen ser hon zebror, giraffer och massor med gnuer samt en nyfiken vårts svinsfamilj. Vi landar med vår helikopter för att plocka upp Katarina.

Det blir en underbar samling runt da Vinci-skärmen i mangofältet. Champagnen flödar, vilken lättnad och vilken underbar morgon. Flyghistoria har skrivits.

Epilog:

Efter att Heathcliff har mailat hem de historiska bilderna går mediadrevet. Adrian och Katarina pratar oavbrutet med media, tidningar och radio står i kö. Vi blir uppringda av TV-kanalen Channel 4 i England. Till och med på väg hem mot Johannesburgs flygplats med stor stress stannar Adrian vid en väggkrog.

"Vad nu då", undrar vi?

Efter 30 sekunder har han tagit över restaurangen och pratar nu live med BBC World service som sänder globalt. Åtta minuter senare är vi på väg mot vår väntande flight hem. Adrian skickar ett mail till National Geographics magasin och undrar om de är intresserade av en artikel.

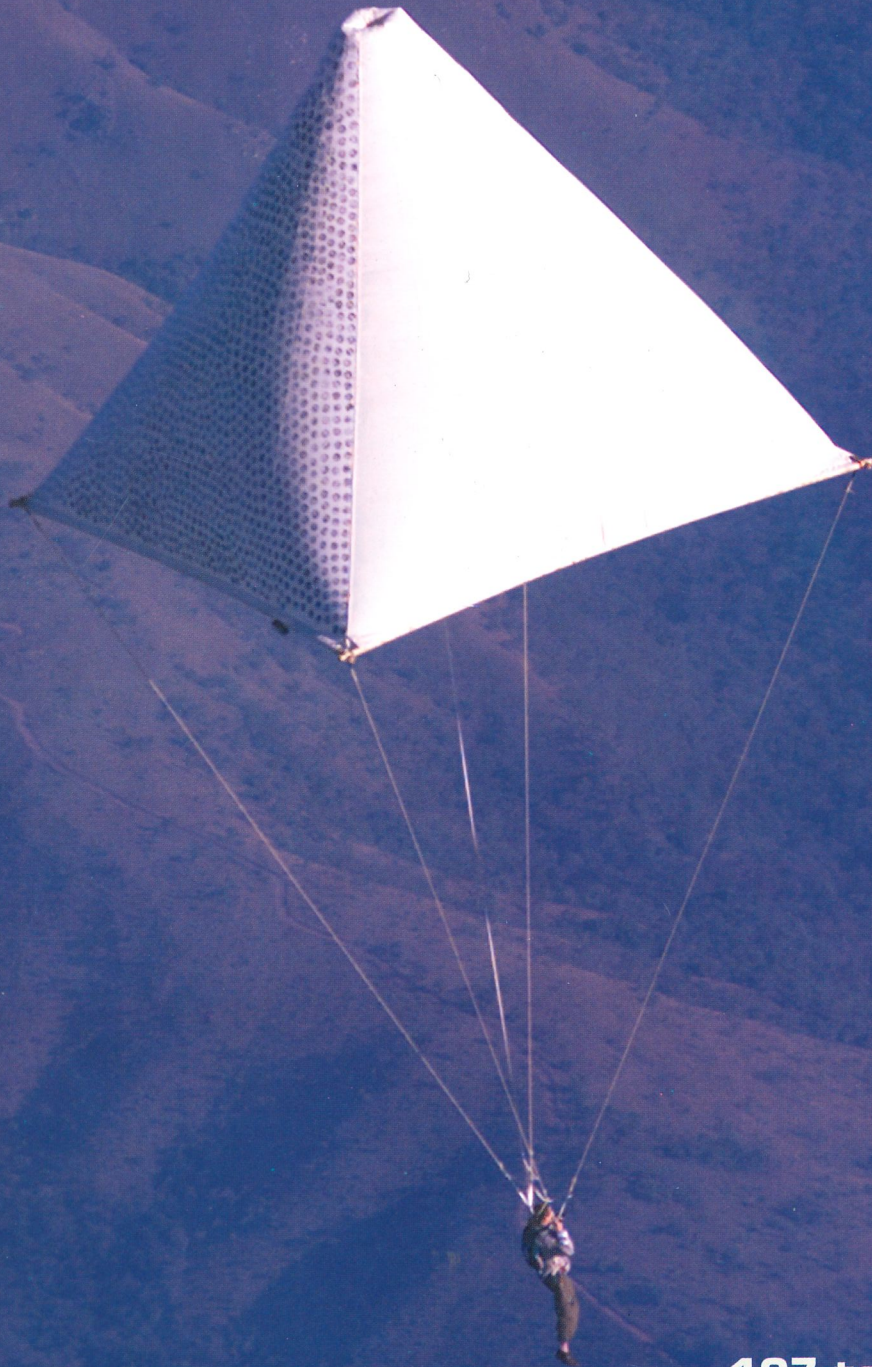
"Don't worry, our writer is already on the case", blev svaret. ✚

En timmas dokumentärfilm om projektet kommer att vara klar i januari.

svensk
**FALLSKÄRMIS
SPORT**

svenska fallskärmsförbundets medlemsmagasin
NUMMER FEM / 2000 / ÅRGÅNG 29

107 tandem

NM i friflygning

515 år efter da Vinci